

Vergadering van
De Statencommissie Verkeer en Milieu

Vergaderdatum
6 juni 2018

Kenmerk
SC VM

Status verslag
Concept

Verslaglegging door
Mevrouw N. Kwekkeboom

Telefoonnummer
070 – 4416494

Verslag van de openbare vergadering van de Statencommissie Verkeer en Milieu, gehouden op 6 juni 2018 in het provinciehuis te Den Haag

---

AANWEZIG:

Voorzitter: mevrouw Oosterop-van Leussen
Griffier: de heer De Vries

VVD de heer Paymans, de heer De Vries, de heer Weide
PVV de heer Privé, de heer Groenendijk
D66 de heer Breitbarth, de heer Van Rijnberk, mevrouw
Wijbenga
CDA de heer Van der Bent, de heer De Haan
SGP&CU de heer Scheurwater
PvdA de heer Çelik, de heer Minderhout
SP mevrouw Van Aelst, de heer Slooter
GroenLinks de heer Potjer
Partij voor de Dieren de heer Canton
50PLUS de heer Bakx

AANWEZIGE GEDEPUTEERDEN:

Mevrouw Bom-Lemstra, de heer Vermeulen

OVERIGE AANWEZIGEN:

de heer Abbenhuis (Vereniging Bewoners Tegen
Vliegtuigoverlast RTHA en Landelijk Bewonersberaad
Luchtvaart)

AGENDA:

- 2. Opening overlegvergadering**
- 2a. Mededelingen**
- 2b. Vaststellen van de agenda**
- 2c. Spreekrecht**
- 2d. Rondvraag**
- 3. Verslag vorige vergadering**
- 3a. Conceptverslag Statencommissie Verkeer en Milieu 16 mei 2018**
- 4. Besluitenlijst vorige vergadering**

- 4a. **Conceptbesluitenlijst Statencommissie Verkeer en Milieu 16 mei 2018**
- 5. **Bespreekstukken**
- 5a. **Kaderbesluit Infrastructuur 2019**
- 5b. **Kadernota 2019-2022**
- 5c. **Voorjaarsnota 2018**
- 5d. **Brief gedeputeerde Bom-Lemstra inzake luchtvaart**

2. **Opening overlegvergadering**

De VOORZITTER opent de overlegvergadering om 14.15 uur.

2a. **Mededelingen**

Er zijn geen berichten van verhindering ontvangen.

De nieuwe commissiegriffier, de heer DE VRIES, stelt zich voor.

De VOORZITTER wenst hem namens de commissie veel succes.

2b. **Vaststellen van de agenda**

Agendapunt 5d wordt behandeld voor agendapunt 5a. De agendapunten 5b en 5c zijn in samenhang behandeld. Met inachtneming van deze wijzigingen wordt de agenda vastgesteld.

In dit verslag is de oorspronkelijke volgorde van de agenda aangehouden.

2c. **Spreekrecht**

Er is één spreker, dat is de heer Abbenhuis (Vereniging Bewoners Tegen Vliegtuigoverlast RTHA) inzake de brief van gedeputeerde Bom-Lemstra. Hij spreekt in direct voorafgaand aan de inhoudelijke bespreking van het agendapunt.

2d. **Rondvraag**

Er zijn geen vragen voor de rondvraag.

3. **Verslag vorige vergadering**

3a. **Conceptverslag Statencommissie Verkeer en Milieu 16 mei 2018**

Er is een aantal voorstellen tot wijziging ingestuurd. Deze voorstellen zijn aan de commissieleden gestuurd. De commissie gaat akkoord met de wijzigingen. Met inachtneming van deze wijzigingen wordt het verslag vastgesteld.

4. **Besluitenlijst vorige vergadering**

4a. **Conceptbesluitenlijst Statencommissie Verkeer en Milieu 16 mei 2018**

De besluitenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. **Bespreekstukken**

5a. Kaderbesluit Infrastructuur 2019

De heer VAN DER BENT deelt mee dat het CDA grotendeels positief is over het Programma Zuid-Hollandse Infrastructuur (PZI) en over het voorliggende kaderbesluit waarin de jaarlijkse bijstelling op het PZI wordt vastgelegd. Het CDA is vooral tevreden over de voortgang in het fietsdossier en is zeer te spreken over het onderzoek naar het goederenvervoer. De fractie mist een aantal vraagstukken en een aantal afwegingen:

1. Er is een brede vervoersopgave in de Krimpenerwaard bij de Algerabrug. Deze is nog niet opgenomen in het PZI en ook niet in het kaderbesluit. Het CDA vindt dat het nodig is om hiervoor geld te reserveren.
2. Er is voorgesteld om 30 miljoen euro te reserveren voor de A12. Het CDA vraagt zich af of de Bodegravenboog op de agenda komt en of de gedeputeerde weet hoe het Rijk daarover denkt. Het CDA vraagt zich af of er voldoende voortgang is in het oplossen van de problemen rondom Bodegraven.
3. Er is 20 miljoen euro gereserveerd voor lightrail in relatie tot het voorstel om 10 miljoen euro bij te dragen aan lightrail naar Hoek van Holland. Hij vraagt wat Zuid-Holland terugkrijgt als er 10 miljoen euro wordt bijgedragen aan een project van de MRDH. Het CDA vraagt zich af of dit een voorschot is op verdere samenwerking in de OV-structuur.

De heer POTJER (interruptie) gaat in op de vraag wat Zuid-Holland zou kunnen terugkrijgen. GroenLinks denkt dat het goed is om te bekijken of het regioabonnement kan worden uitgebreid met een dalurenregioabonnement. Daarvoor is samenwerking met de MRDH nodig. Hij vraagt of de heer Van der Bent het interessant vindt om daarnaar te kijken.

De heer VAN DER BENT vindt dat een interessante vraag. Hij zou hem aan de gedeputeerde stellen. Het CDA denkt meer aan een investering in de infrastructuur.

De heer POTJER deelt mee dat GroenLinks benieuwd is naar de ideeën die het CDA hierover heeft.

De heer VAN DER BENT antwoordt dat het CDA hierover geen concrete ideeën heeft. Hij kan zich voorstellen dat een lightrailverbinding in het westen verder wordt onderzocht. Hij ziet graag wederkerigheid.

4. De N468 in Midden-Delfland zal worden overgedragen aan de gemeente. Zijn fractie zou graag zien dat daarover een besluit komt binnen de Statenperiode. Hij vraagt of dat mogelijk is.
5. Er wordt onderhoud gepleegd aan de N3. Deze weg gaat van tweemaal twee rijbanen naar tweemaal een rijbaan. Ook de knooppunten met de A15 en de A16 worden aangepakt. De regio vreest dat dit knelpunten gaat opleveren. Hij vraagt of GS zich daarvan bewust zijn en erover nadenken of er flankerende maatregelen kunnen worden genomen.
6. De regio vindt de N209 bij Bergschenhoek-Bleiswijk een onveilige weg. Hij vraagt of de gedeputeerde bekend is met de problemen daar en of er plannen komen om er iets aan te doen.
7. Met betrekking tot de overprogrammering van functionele verbeteringen wijst spreker erop dat bij het vorige kaderbesluit negen projecten zijn geprogrammeerd als overprogrammering. Er is een beetje voortgang in twee projecten. 6 van de 9 projecten zijn in onderzoek of zijn

afgeschoten. Slechts 1 project wordt uitgevoerd. Dat is het project Rotonde N460-N461. Hij zou graag zien dat de overprogrammering verder wordt opgevoerd.

8. De CDA-fractie gaat ervan uit dat het transport van gevaarlijke stoffen over het spoor, onder andere de RoBel-lijn, een permanente plek krijgt in het onderzoek naar goederenvervoer, waarvoor budget is gereserveerd in het kaderbesluit. Hij vraagt of de gedeputeerde dit kan bevestigen.
9. De CDA-fractie heeft het idee dat het vervoer van personen over water niet verder wordt verbeterd. Hij vraagt of de gedeputeerde dit ook zo ziet. Het CDA ziet uitdagingen met betrekking tot het opwaarderen van overstappunten en het verbeteren van de reistijdvoorziening. Het lijkt de fractie goed om dit aan het kaderbesluit toe te voegen.
10. Wat betreft de inzet en ontwikkeling van programmareserves heeft de commissie een nagekomen brief ontvangen. Spreker denkt dat men op dit moment moet concluderen dat het is wat het is. Hij stelt dat er meer via de reserves zal lopen, doordat er een gesloten systeem is voor mobiliteit. Hij vindt het goed om dat te benoemen. Daarnaast blijft het CDA er voorstander van om daar waar dat mogelijk is, vervroegd af te schrijven. Spreker stelt dat dit zorgt voor een sterkere balans en meer investeringsmogelijkheden.

De heer WEIDE deelt mee dat zijn fractie positief is over het kaderbesluit Infrastructuur. Hij heeft een aantal vragen/opmerkingen:

1. De VVD stemt in met de investering van 20 miljoen euro in de Hoekse Lijn. De fractie denkt dat het goed is om duidelijk te maken aan de inwoners dat een deel van de Hoekse Lijn is gefinancierd door de provincie.

De heer POTJER (interruptie) vraagt of dit een harde eis is voor de VVD.

De heer WEIDE antwoordt dat hij met belangstelling de reactie van de gedeputeerde afwacht.

2. De ruimtelijke reservering bij Ridderkerk heeft de laatste tijd vrij veel aandacht gekregen. Er moet een plan komen om te bekijken hoe het OV ten zuiden van Rotterdam verbeterd kan worden. De gedeputeerde verwacht een plan van de gemeente Ridderkerk, de BAR-gemeenten en MRDH. Spreker vraagt of PS deze partijen kunnen verleiden tot het maken van een plan en indien dat zo is, of de provincie dan eventueel een bijdrage kan leveren om dit plan mede uit te voeren.
3. Spreker vraagt welke overige witte vlekken de gedeputeerde signaleert in het OV in Zuid-Holland.
4. Spreker vindt dat er een stap gemaakt moet worden naar inhoudelijke samenwerking met de MRDH.
5. In het stuk staat dat er veel optimalisaties zijn met betrekking tot vervoer over water. Spreker denkt dat een latere bespreking hiervan goed is, als de heer Janssen aanwezig is.
6. Spreker vraagt of Katwijk iets heeft geleverd om een tunnel bij Leiden mogelijk te maken in het kader van de snelfietsroute.
7. Spreker vraagt waarom er een fietstunnel komt bij Bodegraven, als de Bodegravenboog naar voren wordt gehaald.
8. Spreker vraagt of er een visie kan komen over hoe de fietspaden kunnen worden verbreed.

9. Spreker vestigt de aandacht op de relatie tussen fietsveiligheid en het feit dat er steeds meer wordt gefietst op e-bikes. Hij vraagt of daar onderzoek naar is gedaan en of dat in de commissie kan worden besproken.
10. Spreker vraagt of de gedeputeerde zijn inzet in de BO-MIRT al bekend kan maken.
11. Er is een RLI-rapport uitgekomen over investering in uitbreiding van het rijkswegennet. Zijn fractie zou graag een reactie horen van GS op dit rapport.

De heer PRIVÉ constateert dat er net als voorgaande jaren binnen PZI nijver heen en weer geschoven wordt met bedragen. Zijn fractie vindt een aantal investeringen zeer goed. Zijn fractie vindt lightrail een onmisbare schakel in het streven van de provincie om de best bereikbare provincie te worden. De fractie vindt de 20 miljoen euro voor de Hoekse Lijn geen weggegooid geld, maar ze vraagt zich af of het gevaar misschien op de loer ligt dat de provincie mede opdraait voor Rotterdamse tekorten.

De PVV is het niet eens met een reservering van 20 miljoen euro voor de Duinpolderweg.

Omdat de gedeputeerde in het verleden aan de PVV heeft gevraagd om eens een project te noemen dat ter hand zou kunnen worden genomen, vestigt spreker de aandacht op de N210 en de Prinses Beatrixlaan in Den Haag.

Hij vraagt of het mogelijk is om bij alle infrastructuurprojecten waarbij de provincie is betrokken, op een duidelijk zichtbaar bord de kosten van het project te vermelden. Dat lijkt de PVV een mooi gebaar naar de belastingbetaler.

De heer SCHEURWATER vindt het voorliggende stuk ambitieus. Hij vindt dat de gedeputeerde de goede weg is ingeslagen. Hij heeft wel enkele technische foutjes geconstateerd. In tabel 1 zijn bijvoorbeeld lijnen getrokken die niet helemaal kloppen. Een project in Zuid-Holland-Noord blijkt gekoppeld te zijn aan de Zuid-Hollandse eilanden. Het lijkt hem handig om er nog even goed naar te kijken. Het lijkt hem niet dat deze koppeling een strategische keuze is. Mocht dat wel zo zijn, dan hoort hij dat graag.

Met betrekking tot de Hoekse Lijn wordt er een bedrag van 15,1 miljoen euro en een bedrag van 20 miljoen euro genoemd. Het lijkt hem goed om er geen verhaal met een open einde van te maken, maar om duidelijk af te spreken wat de provincie wil realiseren en de vinger aan de pols te houden.

Zijn fractie is blij met de investering in de A12. Ze wil graag een update over de A20.

Met betrekking tot de verdere voortgang van de Rijnlandroute vraagt hij hoe de gedeputeerde de koppeling ziet tussen welvaart en welzijn.

Hij informeert naar de stand van zaken met betrekking tot het revolverend venofonds.

Hij merkt op dat er ontwikkelingen zijn rondom de A16 en de Moerdijkbrug. Er komt een andere aan- en afvoerweg bij de N3 en de N3 gaat op de schop. Hij vraagt welke mogelijkheden de gedeputeerde ziet voor 'meerkoppelkansen'.

De heer CANTON deelt mee dat het voor zijn fractie een schok was toen ze hoorde dat de Duinpolderweg veel geld gaat kosten. Hij zal met de fractie moeten overleggen over de vraag wat dit betekent voor het stemgedrag ten aanzien van het PZI. Ten aanzien van de Hoekse Lijn maakt hij ook een voorbehoud. De fractie is voor openbaar vervoer, maar niet als het erg duur is en zeker niet als het door een natuurgebied gaat.

Hij constateert dat er in het stuk staat dat GS het aanbod aan mobiliteit willen afstemmen op de vraag. Hij vraagt zich af of de gedeputeerde er ook weleens aan denkt om dit principe om te draaien.

Hij merkt op dat fietspaden door verschillende vervoermiddelen worden gebruikt. Een daarvan is de speed pedelec. Hij wijst erop dat er dit jaar een onderzoek is gedaan in Gelderland naar het gemeentelijke en het provinciale beleid ten aanzien van de speed pedelec. Sinds 2017 heeft dit vervoermiddel dezelfde status als de bromfiets. In Gelderland heeft men geconstateerd dat deze gelijkstelling niet altijd het gewenste effect heeft, omdat de speed pedelecgebruiker vaak langzamer fietst dan de bromfietser. Hij vraagt of GS in IPO-verband met andere provincies over dit probleem spreken.

De heer POTJER stelt dat talrijke onderzoeken aantonen dat het aanleggen van meer asfalt niet leidt tot een betere doorstroming van het verkeer en dat voor de langere termijn een integrale aanpak nodig is. GroenLinks vraagt zich af of dat gebeurt. Het valt hem op dat er in voorgaande jaren altijd een projectenlijst bij het kaderbesluit infrastructuur zat, waarin werd toegelicht waarom bepaalde veranderingen werden aangebracht. Dat was dit jaar niet geval.

Hij kon niet ontdekken wat de interactie is tussen de A12-corridor en de Bentwoudlaan. Hij stelt dat er bij de Bentwoudlaan een extra afslag komt, wat de doorstroming op de A12 vermindert. GroenLinks vraagt zich af of de 30 miljoen euro die daar extra voor wordt gereserveerd, eigenlijk moet worden opgeteld bij het project Bentwoudlaan. Hij merkt op dat in verband met de A12-corridor wordt gerefereerd aan de logistieke bedrijventra en dat er een logistiek bedrijventerrein midden in de polder ligt. Hij denkt dat het bedrijventerrein dat midden in de polder ligt, misschien verplaatst kan worden en dat er op die manier veel geld kan worden bespaard. Hij denkt dat zelfs de VVD daar niet tegen kan zijn.

De heer WEIDE (interruptie) vraagt waar de heer Potjer vindt dat dit bedrijventerrein moet komen.

De heer POTJER antwoordt dat Bleizo is opgeheven omdat er onvoldoende vraag was. Dit bedrijventerrein bevindt zich dichtbij een snelweg. Hij denkt dat het logistieke bedrijventerrein dat midden in de polder ligt naar Bleizo zou kunnen worden verplaatst. Hij merkt op dat voor de Duinpolderweg 20 miljoen euro wordt 'bijgespijkerd'. Daar komt ook een extra afslag die mogelijk ook weer tot extra verkeersproblemen zal leiden. Hij wijst erop dat knelpunten ontstaan door ongelukken en door complexe verkeerssituaties. Volgens hem worden er door dit kaderbesluit knelpunten toegevoegd. Hij vraagt aan de gedeputeerde of deze kan onderbouwen dat door het kaderbesluit knelpunten worden weggenomen. Met betrekking tot het spoor is het spreker opgevallen dat er de laatste tijd veel storingen zijn op de trajecten Den Haag-Gouda en Gouda-Rotterdam. Zijn fractie stelt voor om het gebiedsbudget, dat ooit is gereserveerd voor dit spoortraject en de Rijnlandroute, waar een reservering vrijvalt van meer dan 100 miljoen euro, in te zetten om een spoorverdubbeling te realiseren.

Het is GroenLinks niet helemaal duidelijk waar het bedrag van 20 miljoen euro naartoe gaat, waarover de heer Van der Bent sprak. De fractie vraagt zich af of een dergelijk bedrag ook wordt geïnvesteerd in het doortrekken van de Merwede-Lingelijn naar bijvoorbeeld het Rotterdamse metronetwerk.

Spreker vindt dat, als de provincie geld investeert in het concessiegebied van een ander, er een soort wederkerigheid moet zijn. Hij vraagt aan de gedeputeerde of deze er is.

GroenLinks heeft de indruk dat fietssnelwegen nog vaak worden ontworpen door automobilisten. Fietsers willen niet alleen snel ergens naartoe fietsen, maar ook schone lucht inademen tijdens het fietsen. Ze willen daarom niet vaak langs autosnelwegen rijden. Hij vraagt of het college daarmee rekening houdt. Verder vraagt hij of GS op koers zitten om de ambities van het Fietsplan te realiseren zodat in 2030 het aandeel van de fiets met een kwart is verhoogd.

De heer ÇELIK deelt mee dat zijn fractie blij is met de extra bijdrage van de provincie aan de Hoekse Lijn. Hij vindt dat het niet moet ogen als alleen het dekken van een tekort, maar gericht moet zijn op verdere samenwerking. Hij vindt dat het wat breder kan worden getrokken. Hij vindt dat een lightrailverbinding naar Westland verder zou kunnen worden onderzocht. Wat hem betreft, kan het onderzoek ook verbreed worden naar Voorne-Putten.

De fietsinfrastructuur kan de PvdA niet ver genoeg gaan. Hij vraagt zich af of de visie die de provincie nu heeft op de fietsinfrastructuur toekomstproof is. Hij heeft behoefte aan een bredere visie op fietsers en voetgangers.

De heer POTJER (interruptie) vindt het goed dat de heer Çelik vraagt naar een integrale fietsvisie. In het verleden is daar ook weleens over gesproken. Hem staat bij dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat hij een integraal fietsmodel zou ontwikkelen. Hij verzoekt de gedeputeerde te vertellen hoe het daarmee staat.

De heer ÇELIK begrijpt de ruimtelijke reservering voor de Duinpolderweg. Hij vindt het goed dat de VVD aandacht heeft gevraagd voor de ruimtelijke reservering voor Ridderkerk. Zijn fractie is voor het behoud van de ruimtelijke reservering. Ze ziet graag dat de verbinding er komt. Ze vindt dat er een keus moet worden gemaakt. Hij zou daarin de rol van de provincie graag wat steviger willen zien. Hij vindt dat, ook al is het MRDH-gebied, de provincie daar wel een bijdrage aan zou kunnen leveren.

De heer WEIDE (interruptie) is het daarover eens met de heer Çelik, maar hij vindt dat Ridderkerk, de BAR-gemeenten en MRDH (in die volgorde) aan zet zijn om met een plan te komen.

De heer ÇELIK is het daarover eens met de heer Weide.

Er is gevraagd of motie 573 als afgedaan kan worden beschouwd. Deze motie is ingediend door de PvdA. De PvdA is blij met de brief en de kaart. Er is gevraagd om een innovatief fietspad. Op de kaart staan er meer dan een. De fractie mist nog de concrete informatie over wanneer ze iets kan horen over de ervaringen. Als de gedeputeerde vandaag kan toezeggen dat er in het najaar een overzicht komt, stemt de fractie in met het afdoen van deze motie.

De heer BREITBARTH (interruptie) vraagt of de heer Çelik het een goed idee vindt om een dergelijk overzicht niet alleen op papier te krijgen, maar ook op locatie.

De heer ÇELIK vindt dat een goed idee.

De heer BAKX deelt mee dat zijn fractie blij is met de extra reservering voor de lightrailverbinding tussen Rotterdam en Den Haag. De fractie had graag wat meer middelen gezien voor een inpassing van de Rijnlandroute. Ze vindt het jammer

dat de presentatie van een goed alternatief van de gemeenteraad van Katwijk geen meerderheid kreeg in de Staten.

De fractie is minder blij met de extra reservering voor de bereikbaarheid van de Haarlemmermeer-Bollenstreek. Het valt hem op dat de naam Duinpolderweg is vervangen door Haarlemmermeer-Bollenstreek. Hij vraagt de gedeputeerde welke benaming de provincie Zuid-Holland gaat hanteren voor dit project.

De heer CANTON (interruptie) vraagt of de heer Bakx kan aangeven welke naam voor het genoemde project de lading in zijn ogen het beste dekt.

De heer BAKX denkt dat de naam 'Ontsluiting Haarlemmermeer-Bollenstreek' een betere benaming is dan 'Duinpolderweg'.

Zijn fractie is positief over de extra middelen die worden gereserveerd voor de aanpak van de corridor A12 met daarbij de kanttekening dat naast de bedrijfsmatige noodzaak ook de leefbaarheid voor de inwoners een prominente plaats krijgt.

De fractie zou graag meer aandacht zien voor het goederenvervoer over de weg. Het valt de fractie op dat er veel files ontstaan door calamiteiten met vrachtwagens. Hij vraagt of er cijfers zijn over congestie en filevorming in relatie tot capaciteitsproblemen. De fractie denkt dat er misschien meer moet worden gehandhaafd. Spreker denkt dat vrachtwagens veel narigheid op de wegen veroorzaken.

De heer VERMEULEN (interruptie) vraagt of de heer Bakx informeert naar de relatie tussen gedrag van vrachtwagenchauffeurs en ongevallen.

De heer BAKX antwoordt bevestigend. Hij denkt dat vrachtwagenchauffeurs zich soms onverantwoordelijk gedragen, waardoor andere automobilisten moeten uitwijken. Het valt hem ook op dat de staat van onderhoud van veel buitenlandse vrachtwagens slecht is.

Hij vestigt de aandacht op een recent verschenen rapport over verkeersveiligheid. Er is een stijging van gewonden en mensen die zijn overleden door een noodlottig ongeval op provinciale wegen in Zuid-Holland. Hij vraagt of duidelijk is om wat voor soort verkeersdeelnemers het daarbij gaat, bijvoorbeeld de mobiliteitsvorm die ze gebruiken, en of de gedeputeerde kan aangeven welke plannen er zijn om het aantal verkeersdoden terug te dringen.

De heer SLOOTER constateert dat er veel is gediscussieerd over de opwaardering en het egaliseren van bushokjes. Hij denkt daarbij aan een goede opstapmogelijkheid voor mensen die slecht ter been zijn en overkapping van bushokjes. In Gouda is daarmee een begin gemaakt. Er zijn nieuwe verhoogde bushokjes van R-net geplaatst. Hij vraagt of de provincie hiermee verdergaat en waarvan het wordt betaald.

Hij vraagt of het accorderen van het kaderbesluit impliceert dat de procedure met betrekking tot de Duinpolderweg wordt versneld of in een bepaalde richting voortgestuwd zal worden.

De heer BREITBARTH deelt me dat zijn fractie blij is dat de ambitie om de balans te verbeteren tussen mobiliteit en de kwaliteit van de leefomgeving duidelijk wordt vermeld. Hij wijst erop dat de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) en de provinciale adviescommissie leefomgevingskwaliteit (PAL) bij meerdere projecten aangeven dat de huidige blik verkeerskundig en te weinig integraal en gebiedsgericht is. D66 zou graag zien dat uiteindelijk bij alle projecten in het PZI

wordt aangegeven op welke wijze er aandacht wordt gegeven aan het verbeteren van de balans tussen mobiliteit en kwaliteit van leefomgeving.

De fractie gaat akkoord met verhoging van het budget voor OV. De fractie zou graag een bevestiging ontvangen van GS dat bij de opwaardering van de haltes rekening wordt gehouden met 'the first and last mile', onder meer door het plaatsen van fietsvoorzieningen.

De D66-fractie vindt het goed dat de provincie een bijdrage wil leveren aan de mobiliteit in de metropoolregio, maar vindt het niet goed om 20 miljoen euro beschikbaar te stellen aan het dekken van gaten in de begroting van de Hoekse Lijn. Spreker stelt dat er andere projecten zijn in de metropoolregio die waarschijnlijk meer reizigers zouden trekken, zoals een extra verbinding in Rotterdam-Zuid, lightrailverbindingen in het Haagse coalitieakkoord en de ZoRo-lijn tussen Rotterdam en Zoetermeer. Spreker vraagt zich af of het laatste stukje van de Hoekse Lijn vergunbaar is, omdat het dwars door een natuurgebied gaat.

De heer WEIDE (interruptie) wijst erop dat GS steeds hebben gezegd dat pas bij een definitief ontwerp een mogelijke bijdrage van de provincie aan de orde zou zijn. Hij hoort dat D66 veel aarzelingen heeft. Hij vraagt of D66 tegen het geven van een bijdrage voor dit project is.

De heer BREITBARTH antwoordt dat hij uit de brief van het college proeft dat er bestuurlijke afspraken zijn gemaakt over de bijdrage van de provincie aan de Hoekse Lijn. Hij is benieuwd hoe hard die afspraken zijn. D66 is tegen een bijdrage aan de Hoekse Lijn.

In het PZI staat dat er geld wordt uitgetrokken voor urgente knelpunten in de fietsagenda. Het bedrag van tweemaal 4 miljoen euro, dat beschikbaar is gesteld bij de begroting van vorig jaar, zal daarvoor worden gebruikt. Spreker wijst erop dat dit bedrag is uitgetrokken voor cofinanciering van projecten waaraan ook het Rijk zal bijdragen. Hij kan dit niet helemaal rijmen met de knelpunten die in het kaderbesluit genoemd zijn. Hij denkt dat het beter is om te zoeken naar aanvullende financiering dan de tweemaal 4 miljoen euro te gebruiken, zeker nu de staatssecretaris ieder moment met de Fietsbrief kan komen en haar plannen gaat ontvouwen met de 100 miljoen euro die het Rijk heeft gereserveerd. Zijn fractie gaat akkoord met het toekennen van extra middelen aan het uitvoeringsprogramma Fiets. Wat D66 betreft, mag er altijd meer geld naad de fiets. D66 heeft bij haar leden en bij de gemeenteraadsfracties geïnventariseerd welke knelpunten er zijn met betrekking tot de fiets in Zuid-Holland. Dit heeft een flinke lijst aan ideeën opgeleverd. De fractie maakt deze inventarisatie af en komt er graag op terug, misschien bij een van de volgende Statenvergaderingen.

De heer POTJER (interruptie) wijst erop dat in het fietsenplan van het college al een rij fietsprojecten staat en dat slechts een deel daarvan is gedekt. Hij vraagt of de projecten die D66 wil voorstellen, aanvullend zijn op deze ongedekte plannen.

De heer BREITBARTH antwoordt dat zijn fractie dat voor een deel nog aan het uitzoeken is. Hij zal erop terugkomen zodra hij daarvan een duidelijk beeld heeft.

De heer VERMEULEN zal met de heer Scheurwater kijken naar de incorrectheden die de heer Scheurwater heeft opgemerkt.

Er is een aantal vragen gesteld over de A12-corridor. Wat de provincie en de regio betreft, wordt er aan de slag gegaan bij de Bodegravenboog.

Bij Bleizo wordt geprobeerd om de ruimtelijke ontwikkelingen op een hoger plan te krijgen. GS willen daar een brede verkenning doen rond de A12.

GS willen bekijken of ze investeringen in R-net kunnen doen. GS willen bijdragen aan allerlei ontwikkelingen, zoals lightrail en HOV.

Hij vindt dat de provincie bereid moet zijn om een bijdrage te leveren aan de Hoekse Lijn, als er een concreet voorstel ligt.

Er zijn nog meer projecten die de provincie verder wil brengen. Er is een samenwerkingsproject ontworpen, Werkplaats Metropolaan OV geheten. Binnen dat project wordt nagedacht over de OV-projecten die men verder wil brengen in deze regio. Daarvoor zal ook financiering van de provincie nodig zijn.

De bestuurlijke toezeggingen die zijn gedaan met betrekking tot de Hoekse Lijn aan de MRDH en Rotterdam staan in de brief die GS eerder aan PS hebben gestuurd. De MRDH en Rotterdam moeten komen met een plan dat uitvoerbaar is. De MRDH en Rotterdam moeten helder maken waar de meerkosten in zitten.

Als er subsidie wordt gegeven en het plan wordt niet uitgevoerd, moet de subsidie worden terugbetaald. Als GS subsidie willen geven, zullen ze daartoe waarschijnlijk een verzoek doen bij PS, omdat het bedrag dat zal worden gevraagd waarschijnlijk hoger is dan GS kunnen geven op grond van het mandaat dat GS hebben. Daarom stellen GS voor om nu een reservering te maken en als er een concreet voorstel ligt, goedkeuring van PS te vragen. Noord-Holland geeft de voorkeur aan een andere naam dan Duinpolderweg voor het project. Spreker hoopt dat degenen die geen voorstanders zijn van de reservering het met hem eens zijn dat in een vorige commissievergadering is geconstateerd dat er een probleem is dat moet worden opgelost. Er is een budget nodig, ongeacht de variant die men kiest. Er wordt in dit kaderbesluit niet voorgesorteerd op een van de varianten.

Wat de Krimpenerwaard betreft, wijst hij op de projectvorming rondom Rotterdam. GS proberen de minister van Infrastructuur te verleiden om daarover een startbeslissing te nemen. Er staat een reservering in het PZI om bij te dragen aan de bereikbaarheid van Rotterdam en Den Haag, wat wegen betreft. Dat budget kan daarvoor worden gebruikt. De minister heeft gezegd dat ze de 200 miljoen euro, die zij beschikbaar heeft voor de bereikbaarheid van Rotterdam en Den Haag, ook wil inzetten voor de Brienenoord Algeracorridor. De MIRT-verkenning zal ertoe leiden dat er op korte termijn maatregelen zullen worden genomen om de ergste nood weg te nemen.

De heer VAN DER BENT (interruptie) stelt dat het gebied Rotterdam-Den Haag een ander gebied is dan de Krimpenerwaard. Zijn fractie heeft er onvoldoende vertrouwen in dat er wat gaat gebeuren in de Krimpenerwaard.

De heer VERMEULEN begrijpt dat de Krimpenerwaard zich niet volledig onderdeel voelt van de regio Rotterdam. Hij deelt mee dat het de intentie van GS is om ervoor te zorgen dat er in de MIRT-verkenning ook aandacht is voor de Algeracorridor. Het is de bedoeling dat er niet alleen iets gebeurt voor Brienenoord, maar ook voor de Algeracorridor.

Over de N468 is een intentieovereenkomst gesloten. De overdracht van deze weg zal gebeuren na opwaardering. GS maken daarover afspraken met gemeenten en het hoogheemraadschap. De intentieovereenkomst moet worden omgezet in een samenwerkingsovereenkomst. Hij denkt dat dit nog dit jaar zal gebeuren.

Er zijn allerlei groot onderhoudsprojecten in Zuid-Holland. Daarover is recentelijk een bijeenkomst geweest, de 'bijeenkomst over de grootste onderhoudsopgaven ooit' (GOO) geheten. Er zal worden gekeken of budgetten die alleen kunnen worden ingezet voor concrete maatregelen, kunnen worden ingezet. GS vragen dan aan het Rijk om hieraan ook mee te doen. Hij zegt toe een bijeenkomst te

organiseren rond GOO om te laten zien wat de provincie doet en hoe ze de afstemming doet en hoe ze gaat proberen om de drukte die er nu al is en die nog erger wordt, gaat proberen te mitigeren, onder meer door de inzet van OV. Hij heeft een goed contact met de gemeenten over de N209. Er wordt bekeken wat er concreet kan worden gedaan.

Hij is het eens met de heer Van der Bent dat overprogrammering niet betekent dat er slechts 1 miljoen euro in concrete projecten wordt omgezet. Hij zal in de komende weken kijken of er meer projecten zijn die in gang kunnen worden gezet.

Het spoorgoederenvervoer zit in de goederencorridors. Het is een uitdaging om meer goederen over het spoor te vervoeren.

De provincie moet de problematiek rond de Drechtsteden oppakken omdat er bij de Drechtsteden veel gebouwd moet worden. Dit zal worden besproken in de Werkplaats Metropolitaan OV.

Wat vervoer over water betreft, stelt hij dat het belangrijk is om bij de nieuwe aanbesteding voor personenvervoer over water te spreken over de ambities die er zijn en te bekijken of de budgetten groot genoeg zijn.

GS willen zo veel mogelijk afronden voor de verkiezingen.

Verschillende sprekers hebben gevraagd of de provincie duidelijk moet maken aan de inwoners wat de bijdrage van de provincie per project is, bijvoorbeeld via een bord. Hij is daar een groot voorstander van. Hij zal bekijken of er iets over kan worden opgenomen in de subsidievoorwaarden.

De witte vlekken zullen aan de orde komen in de Werkplaats Metropolitaan OV. Ook in Den Haag zijn veel OV-plannen. Hij wil de commissie daarover graag informeren, als daaraan behoefte is.

De financiële reservering voor de Rijnlandroute moest er komen, omdat anders de fietsverbinding niet kon worden gerealiseerd. Er is nu nog geen concrete toezegging van Katwijk en het Rijk om extra financiën toe te zeggen. Het Rijk heeft de fietsbrief in voorbereiding. Hij zegt toe de commissie te informeren over de uitkomsten van de gesprekken hierover.

Hij stelt voor dat GS samen met de Fietsersbond gaan bekijken hoe het Fietsplan kan worden verbeterd.

Wat de BO-MIRT betreft, deelt hij mee dat GS daarover met de staatssecretarissen en ministers verder gaan spreken.

Hij zal ervoor zorgen dat er een brief komt van het college met daarin een duiding van het RLI-rapport.

Het idee dat er helemaal geen infrastructuur meer zou moeten worden aangelegd, vindt hij onzinnig. Hij stelt dat, als er twintig jaar geleden was gestopt met de aanleg van infrastructuur, de provincie niet zo welvarend geweest zou zijn als ze nu is.

De heer WEIDE (interruptie) deelt mee dat zijn fractie mogelijk met moties komt ten aanzien van de capaciteitsuitbreiding en de fietsveiligheid.

Hij wijst erop dat zijn verzoek om projecten af te ronden specifiek ging over de overdracht van beheer en onderhoud.

De heer VERMEULEN heeft gehoord dat de heer Privé heeft gevraagd of er geld kan worden verschoven van onderhoud naar investeringen. Zijn antwoord is dat dit betekent dat de wegen niet meer worden onderhouden. Dat kan niet. Hij kan zich voorstellen dat de heer Privé zou willen dat er meer wordt geïnvesteerd. Hij wijst erop dat men moet zorgen er voldoende middelen zijn voor onderhoud, als men investeert.

Spreker bedankt de heer Privé voor de voorstellen ten aanzien van de Prinses Beatrixlaan en de Algeracorridor, waarvoor al middelen zijn gereserveerd. Als de PVV hiervoor extra middelen wil reserveren, kan daarover worden gediscussieerd in de Statenvergadering.

De heer PRIVÉ (interruptie) deelt mee dat de PVV vooral kleine maatregelen voor ogen heeft die op zeer korte termijn genomen kunnen worden.

De heer VERMEULEN deelt mee dat er nu al maatregelen zijn genomen bij de Algeracorridor om de geluidsoverlast te beperken.

Een update over de A20 is te vinden op een website. Spreker weet niet precies hoe deze website heet. Hij vermoedt dat de term MIRTprojectA20 erin zit. De verkenningsfase van dit project zal dit jaar worden afgerond. Dan komt de besluitvormingsfase.

Het verenigingsfonds wordt ingezet, wellicht in relatie tot een aantal plannen in het kader van personenvervoer over water.

Zijn antwoord op de vraag van de heer Canton of er enigszins kan worden gestuurd op de mobiliteitsvraag, is dat dit soms wel enigszins gebeurt.

Voorbeelden daarvan zijn P+R-plekken en het feit dat fietsen aantrekkelijker wordt gemaakt.

Hij heeft gehoord dat de heer Potjer vroeg of het bedrijventerrein in Boskoop niet moet worden verplaatst. Zijn antwoord is dat de provincie dan geen toestemming had moeten geven voor dit terrein op deze plek. Overigens zijn aan verplaatsing ook hoge kosten verbonden.

Het project Bentwoudlaan leidt niet tot extra afslagen.

De aanleg van de Duinpolderweg leidt tot extra gebruik van een bestaande afslag bij Lisse.

GS denken dat de aanleg van de Duinpolderweg knelpunten wegneemt. Ze onderbouwen dat door middel van onderzoek.

Er wordt momenteel gekeken naar de spoorverbinding Leiden-Utrecht. Er is een verkenners aangesteld, die binnenkort met een rapport zal komen. Als er extra geld nodig is, zullen GS een voorstel doen aan PS om een bedrag te reserveren.

Er zal dan een beroep worden gedaan op de middelen die er zijn binnen PZI.

Eerst moet in kaart worden gebracht hoeveel het Rijk wil bijdragen en hoeveel GS moeten reserveren, buiten het al beschikbare bedrag.

De 20 miljoen euro die is gereserveerd voor de Hoekse Lijn, kan ook voor andere lightrailprojecten worden gebruikt, als Rotterdam en de MRDH om wat voor reden dan ook, deze lijn niet realiseerbaar vinden of als het beroep dat ze doen op de provincie kleiner is dan nu wordt aangenomen.

De provincie streeft ernaar dat het aandeel van de fiets in 2030 met 25% is gestegen.

Plannen voor het Westland komen terug in de Werkplaats Metropolitaan OV.

HOV in het Westland is beter mogelijk op het moment dat de Hoekse Lijn wordt doorgetrokken, omdat er dan snelle buslijnen kunnen worden aangetakt in het gebied.

Hij is bereid schriftelijk en door middel van een bezoek op locatie meer inzicht te geven in de visie op fietspaden van de toekomst.

Er moet een plan komen voor Ridderkerk.

Hij stelt voor om terug te komen op het onderwerp verkeersslachtoffers bij de nadere bespreking die er nog komt.

Hij denkt dat de relatie tussen vrachtwagens en filevorming een interessant onderwerp is om daarbij te bespreken. Hij zal zijn best doen om daarop inhoudelijk te reageren, voordat na het reces de brede bespreking komt.

Wat betreft de opmerking van de heer Breitbarth dat het werken aan de infrastructuur te weinig gebiedsgericht is, wijst hij erop dat hij hierover in de vorige commissievergadering al een en ander heeft gezegd. Het lijkt hem goed om hierover een keer verder te spreken met de commissie en de adviseur Ruimtelijke Kwaliteit daarbij uit te nodigen. Hij vindt het ook een goed idee om eens samen te kijken naar wat de toerekenbare budgetten zijn voor de leefomgeving en uit te werken hoe dat zijn beslag moet krijgen in het PZI.

Er kan van worden uitgegaan dat er bij haltes voldoende fietsvoorzieningen komen.

Wat de knelpunten met betrekking tot fietsen betreft, worden er nu middelen gereserveerd voor uitvoering. GS anticiperen daarbij op een bijdrage van het rijk. Op de vraag of er extra middelen nodig zijn voor de fiets antwoordt hij dat het ervan afhangt of de plannen uitvoerbaar zijn. Hij vindt het belangrijk dat er alleen geld wordt gereserveerd, als er plannen zijn die uitvoerbaar zijn.

De VOORZITTER noemt de toezeggingen op die zijn gedaan:

- Het RLI-rapport zal aan de commissie worden toegestuurd.
- Als de commissie dat wenst, komt er een bijeenkomst over het GOO.

De heer CANTON heeft gehoord dat de gedeputeerde een voorstel deed, namelijk dat GS met de Fietsersbond gaan bekijken hoe het Fietsplan kan worden verbeterd. Hij vraagt zich af of dit als een toezegging kan worden beschouwd.

De heer VERMEULEN deelt mee dat hij bereid is om gebruik te maken van de kennis van de Fietsersbond om te bekijken hoe het Fietsplan kan worden verbeterd. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om hoe moet worden omgegaan met de verschillende vervoersmodaliteiten. Hij gaat dit gesprek aan en zal de commissie daarna vertellen wat de uitkomsten daarvan zijn.

De heer PRIVÉ meent een toezegging te hebben gehoord met betrekking tot borden.

De heer VERMEULEN deelt mee dat de borden bij de Algeracorridor er al zijn. Wat betreft het duidelijk maken hoeveel geld de provincie bijdraagt aan projecten en dat op borden zetten, deelt hij mee dat hij naar de mogelijkheden gaat kijken.

De VOORZITTER vraagt of het een bespreekstuk is of een hamerstuk.

De heer WEIDE deelt mee dat zijn fractie moties heeft voorbereid. Hij wil graag dat het een bespreekstuk is. Aldus wordt besloten.

De VOORZITTER vraagt of motie 573 kan worden beschouwd als afgedaan. Dat blijkt het geval te zijn.

5b. Kadernota 2019-2022

5c. Voorjaarsnota 2018

De heer GROENENDIJK constateert dat in de voorjaarsnota in Programma 1, doel 1-1 zeer veel ambities zijn geformuleerd. Zijn fractie denkt dat het waarmaken van deze ambities erg duur gaat worden. Ze vindt dat daarnaar moet worden gekeken.

De fractie is blij dat er niet wordt beknipt op doel 1-6: een gezond(er) en veilig(er) leefmilieu.

Uit de voorjaarsnota blijkt dat het percentage wegen dat in goede technische staat is, van 92% in 2018 terugloopt naar 86% in 2021. De fractie denkt dat daardoor de ambitie om de best bereikbare provincie te zijn, niet zal worden waargemaakt. Ze vraagt zich af welke maatregelen GS willen treffen om deze teruggang te voorkomen.

De heer DE VRIES deelt mee dat zijn fractie geheel achter het streven naar een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving staat. Hij constateert dat de provincie voor veel opgaven staat.

De heer SCHEURWATER heeft twee vragen:

1. Hoe denkt de provincie de best bereikbare provincie te kunnen worden? Hij wijst erop dat er nogal wat bouwopgaven liggen voor de komende jaren en dat dit betekent dat de infrastructuur op orde moet zijn.
2. Naar zijn idee hebben PS een toezichhoudende rol. Hij vraagt daarom hoe PS de vinger aan de pols willen houden met betrekking tot alle infrastructurele projecten die de provincie de komende jaren gaat uitvoeren. Hij vraagt hoe de gedeputeerde dat ziet en of hij mogelijkheden ziet om PS van tijd tot tijd op de hoogte te houden over de stand van zaken.

Mevrouw WIJBENGA deelt mee dat haar fractie blij is met het extra geld voor de Grevelingen.

Haar fractie blijft hameren op extra geld voor de fiets.

De fractie is ook blij met het extra geld voor de omgevingsdiensten. Ze zou daarbinnen graag een verschuiving zien. Ze zou graag zien dat er meer geld zou gaan naar vergunningverlening. Ze vraagt aan de gedeputeerde om de verdeling op dit punt aan te passen.

De fractie vindt 0,1 miljoen euro voor de kwaliteitsimpuls mager. Ze ziet daar graag meer inzet op.

De actualisatie en digitalisering van de vergunningverlening zou in de ogen van D66 wat extra geld moeten krijgen.

De fractie vraagt of er een bodemkaart is waarop de kwetsbare gebieden wat betreft bodemdaling al worden gehanteerd bij de ruimtelijke ontwikkelingsplannen en of deze kaart al een plaats heeft in de VRM (visie Ruimte en Mobiliteit) of gaat krijgen.

De heer ÇELIK heeft vier opmerkingen:

1. Zijn fractie ziet het bedrag van 18 miljoen euro, dat zou worden gereserveerd naar aanleiding van het regeerakkoord en het debat dat hierover is gevoerd, nergens terug.
2. Er gaat veel geld naar bedrijven. De PvdA vindt dat goed, maar ziet nergens in de nota wat dit oplevert. De fractie zou graag zien dat de gedeputeerde daarover iets zegt.

3. De fractie heeft een aantal amendementen en moties. Vanwege de tijd gaat spreker daar nu niet op in.
4. De fractie vindt dat de reiziger de dupe is van het feit dat er meerdere vervoersautoriteiten zijn in de provincie. De fractie is voorstander van het hebben van één vervoersautoriteit, waarbij de provincie een belangrijke rol speelt.

De heer VAN DER BENT deelt mee dat zijn fractie geen aanvullende vragen heeft.

De heer POTJER heeft enkele opmerkingen:

1. Zijn fractie sluit zich grotendeels aan bij de woorden van D66 over VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving). De fractie vindt het goed dat er extra intensivering komt op dit gebied, maar vindt ook dat er een tandje bijgezet kan worden. Hij vraagt wat er wordt bedoeld met de vraag in een van de stukken of de organisatorische capaciteit op dit gebied toereikend is. Hij krijgt de indruk dat de provincie wel extra wil handhaven, maar met een slag om de arm.
2. Het lijkt GroenLinks een goed idee om te bekijken of het OV-gebruik kan worden gestimuleerd en of de spits kan worden gespreid door het invoeren van een regionaal abonnement en te werken met een dalurenabonnement.

Mevrouw VAN AELST heeft twee opmerkingen:

1. Haar fractie vindt het nodig dat er meer geld naar VTH gaat.
2. De fractie denkt dat het goed zou zijn om zonnepanelen op geluidschermen te leggen.

De heer CANTON heeft de volgende opmerkingen:

1. Op pagina 8 van de kadernota staat dat aan het LUMC unieke kennis aanwezig is over regeneratieve geneeskunde (RegMed) en dat deze vorm van geneeskunde zal zorgen voor een radicale verandering in de gezondheidszorg. Hij wijst erop dat hierdoor dierproeven minder nodig zijn. Hij verzoekt om als doelstelling aan dit project toe te voegen dat het aantal dierproeven vermindert.
2. Op pagina 36 van de voorjaarsnota staat dat er een aantal dingen is misgegaan bij CLINSH. Zijn fractie vindt dat zorgelijk.

De heer BAKX heeft de volgende opmerkingen:

1. Zijn fractie wil dat er meer geld gaat naar VTH voor fysieke controle en dat bedrijven een eigen bijdrage betalen.
2. De fractie wil iets meer informatie over roetuitstoot.
3. De fractie wil graag dat er onderzoek wordt gedaan in wijken naar het OV.
4. De fractie wil dat er subsidie wordt gegeven aan het Wandelnet.
5. De fractie wil graag een keer spreken over een andere visie op woon- en werkverkeer.

Mevrouw VAN AELST (interruptie) merkt op dat de heer Bakx niet altijd de laatste zou zijn die het woord krijgt, als de Statenleden die van andere fracties zijn afgesplitst ook hun inbreng zouden leveren in de commissie.

De heer VERMEULEN wijst erop dat er in de afgelopen tien jaar een inhaalslag is gepleegd wat betreft het onderhoud van wegen. Bijna 100% van de wegen wordt goed onderhouden. Er is in het verleden gestreefd naar supergoed onderhoud. Daar teert de provincie nu op. Er wordt nu een inhaalslag gepleegd op onderhoud van de vaarwegeninfrastructuur. Hij is het eens met de heer Groenendijk dat het onderhoud van wegen op peil moet blijven.

Met betrekking tot de bereikbaarheidsopgave in relatie tot woningbouw wijst hij erop dat hij bij het vorige agendapunt heeft gesproken over de Werkplaats Metropolitaan OV. Daar wordt hierover ook gesproken. Ook is er de Verstedelijingsalliantie, die vooral kijkt naar de lijn Leiden-Den Haag-Rotterdam-Dordrecht. Vaak worden woningen sneller gebouwd dan dat er infrastructuur wordt aangelegd. Daarom wordt er bekeken hoe bestaande infrastructuur optimaal kan worden benut. Er wordt ook gekeken of er extra investeringen nodig zijn.

Hij vraagt of de heer Scheurwater zijn vraag over toezicht wil verduidelijken.

De heer SCHEURWATER deelt mee dat hij wil weten of er voldoende middelen en voldoende ambtelijke capaciteit zijn voor toezicht en handhaving, omdat hij ziet dat de regels steviger worden.

De heer VERMEULEN antwoordt dat het ingewikkeld is met de huidige arbeidsmarkt om mensen aan te nemen. Binnen de organisatie wordt er extra capaciteit op VTH gezet. Er is sprake van economische groei. Daarom is er meer ambtelijke capaciteit nodig. GS hebben daar voorstellen voor gedaan. Er wordt bekeken of er misschien meer betaling nodig is. GS zitten erbovenop.

Hij heeft gehoord dat mevrouw Wijbenga vroeg om meer geld voor vergunningverlening. Hij deelt mee dat het extra geld dat wordt ingezet, ook bedoeld is om daaraan meer te kunnen doen.

Hij zegt toe dat, daar waar hij ziet dat er meer moet gebeuren op het gebied van VTH, hij met voorstellen zal komen. Hij heeft zelf aan de diensten gevraagd of ze met het budget dat is begroot, de ambities kunnen waarmaken. De diensten antwoordden bevestigend. Zodra hij merkt dat het schuurt, zal hij een voorstel doen.

Op de vraag of er een kaart is voor de bodem, antwoordt hij dat er een klimaateffectatlas is, waar bodemdaling deel van uitmaakt. Bodemdaling wordt onderdeel van het programma Klimaatadaptatie. Hij stelt voor dat deze informatie met de commissie wordt gedeeld, voor zover ze toegankelijk is.

Hij zal aan zijn collega Financiën vragen wat er is gebeurd met de 18 miljoen euro, waarnaar de heer Çelik informeerde. Hij zal deze vraag schriftelijk beantwoorden.

Op de vraag wat investeringen in economie de provincie opleveren, antwoordt hij dat deze vraag thuishoort in de commissie Ruimte en Leefomgeving.

Hij ziet de ideeën van de PvdA over de verschillende vervoersautoriteiten graag tegemoet. Hij wijst erop dat in het verleden de meerderheid van de Statenleden leek te vinden dat het niet een grote vergaarbak moest zijn. Als dat is veranderd, kan hij zich voorstellen dat hierover een gesprek komt met de MRDH.

Hij ziet het voorstel over een dalurenabonnement van de heer Potjer graag tegemoet.

De provincie zou zonnepanelen op geluidsschermen kunnen plaatsen, als daarvoor middelen zouden worden gereserveerd.

Mevrouw VAN AELST (interruptie) deelt mee dat ze er zojuist door de heer Çelik op is geagendeerd dat hij hierover al eerder een voorstel heeft ingediend.

De heer VERMEULEN meent zich te herinneren dat de heer Çelik dat heeft voorgesteld bij de bespreking van de jaarstukken

De VOORZITTER (interruptie) wijst erop dat het bij de bespreking van het regeerakkoord was.

De heer VERMEULEN herinnert zich nu ook dat het bij de bespreking van het regeerakkoord was.

De heer ÇELIK wijst erop dat hij daarom vroeg waar het bedrag van 18 miljoen euro is gebleven.

De heer VERMEULEN denkt dat, als hij heeft uitgezocht waar dat geld is gebleven, kan worden gediscussieerd over de zonnepanelen. Hij stelt voor om de vraag over RegMed aan mevrouw Bom-Lemstra te stellen.

Hij begrijpt de zorgen ten aanzien van CLINSH. CLINSH is een Europees programma. De extra middelen die nu worden gevraagd, zijn bedoeld om het programma organisatorisch verder te brengen.

Hij deelt mee dat hij de vraag van de heer Bakx over roet niet helemaal heeft begrepen.

Er wordt een voorstel uitgewerkt om extra wandelpaden te realiseren. Als de heer Bakx daarover voorstellen wil doen, ziet hij deze graag tegemoet.

De heer BAKX deelt mee dat zijn fractie graag ziet dat roet wordt meegenomen in de stukken als zijn de een stof die het milieu belast en de leefomgeving van mensen aantast.

De heer VERMEULEN wijst erop dat de provincie zeer veel doet voor de verbetering van de luchtkwaliteit. Dat komt terug in het rapport Luchtkwaliteit. Daarin wordt ook over roet gesproken.

De VOORZITTER noemt de toezeggingen op:

- De informatie over bodemdaling zal worden gedeeld met de commissie.
- Als er meer zou moeten gebeuren bij de omgevingsdiensten en daar geld voor nodig is, zal de gedeputeerde met voorstellen komen.

5d. Brief gedeputeerde Bom-Lemstra inzake luchtvaart

Inspreker

De heer ABBENHUIS spreekt in namens de vereniging BTV (Vereniging Bewoners Tegen Vliegtuigoverlast RTHA) en het LBBL (Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart). De BTV telt negenhonderd betalende gezinnen. Het ledenaantal groeit dagelijks. De BTV heeft de brief met de uitkomsten van het gesprek van de BRR met de minister van Infrastructuur en Waterstaat kritisch gelezen. Deze brief roept een aantal vragen en opmerkingen bij de BTV op:

1. In de brief wordt gesproken over de koppeling van de besluitvorming over RTHA aan de Luchtvaartnota 2020-2040 en de herziening van het luchtruim, een marginale toename van de geluidsruimte indien er regionaal draagvlak is en afspraken over randvoorwaarden waarna bijstelling van de geluidsruimte zou kunnen worden verwezenlijkt. Hij wijst erop dat gebleken is dat er geen draagvlak is in de regio voor uitbreiding.

Wordt het besluit nu op de lange baan geschoven? Wordt er gewacht tot herindeling van het luchtruim? Hoe kan de BRR vertrouwen hebben in de ingezette lijn van de minister om het vertrouwen te herstellen? Betekent het eerste deel van de brief het opnieuw oprekken van de geluidsruimte en een toename van hinder? Kan het gelezen worden als een uitbreiding na 2023? Als men spreekt over de langetermijntwikkeling van RTHA vanaf 2023, geldt het luchthavenbesluit dan nu voor vijf jaar en wordt er daarna gekeken naar uitbreiding? Start het hele proces dan opnieuw?

2. Het advies van de BRR (Bestuurlijke Regiegroep Rotterdam The Hague Airport) koppelt het verplaatsen van het helikopterverkeer aan regionale doelen. Hoe kan men streven naar het vergroten van het aantal commerciële vluchten en tegelijkertijd de hinder beperken en de omgevingskwaliteit verbeteren? Hoe kan men spreken over hinderbeperkende maatregelen en toch het meest hindergevend verkeer laten toenemen? Hij wijst erop dat uitplaatsing van helikopterverkeer betekent dat er overdag tien Boeings bijkomen voor iedere heli die 's nachts verdwijnt. Hij stelt dat de hinder dan toeneemt. Kiest de gedeputeerde voor dit scenario, terwijl de roep om bescherming van de leefomgeving van omwonenden toeneemt?
3. Omwonenden van zes luchthavens in Nederland hebben zich verenigd in het LBBL (Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart). De BTV is daarin een van de voortrekkers. Gezondheid, leefomgeving, het terugdringen van CO₂-uitstoot en de inzet op alternatieven zoals de trein, zijn de speerpunten. De omwonenden eisen een andere opstelling van RTHA. Ze willen dat RTHA zich uitspreekt voor de wil om de hinder te beperken en daarnaar handelt.
4. In de jaarrapportage van DCMR van 2017 staat op pagina 30 een aantal factoren die een rol kunnen spelen bij het toenemen van het aantal klachten. Een van de genoemde punten is aandacht in de media waaronder persberichten van BTV. Hij wijst erop dat de BTV in persberichten nooit oproept om te klagen. Volgens hem klagen mensen omdat ze ergens last van hebben en niet omdat ze een persbericht lezen. Hij vraagt of de gedeputeerde het met eens is dat deze zin uit het rapport geschrapt moet worden.
5. Met betrekking tot de toename van de economische meerwaarde van RTHA voor de regio, deelt hij mee dat de BTV vindt dat de gehanteerde mkba (maatschappelijke kosten-batenanalyse) onvoldoende basis biedt voor een goede besluitvorming. De BTV zal in de komende weken een andere mkba aanbieden aan de gedeputeerde en de Statenleden.

Vragen aan inspreker

De heer POTJER heeft het rapport van DCMR ook gelezen. Het is hem opgevallen dat het daarin vooral gaat over routeafwijkingen. Hij vraagt of het de heer Abbenhuis bekend is of deze toe- dan wel afnemen en wat de ontwikkeling daarin is.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat de routeafwijkingen veel overlast veroorzaken. Het Schipholverkeer heeft voorrang. De routeafwijkingen nemen enorm toe. Veel vliegtuigen vliegen over woonwijken waarover ze eerst niet vlogen. Als voorbeeld noemt hij Spijkenisse, dat ongeveer 20 km van de luchthaven aflight. De vliegtuigen vliegen daar op een hoogte van 600 m over de woningen.

De heer CANTON heeft de inspreker nog niet veel horen zeggen over de uitplaatsing van het helikopterverkeer. Hij vraagt of dit op enige wijze een oplossing biedt.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat dit een heikel punt is. Ten eerste wil het helikopterverkeer zelf niet weg van RTHA. Er is een onderzoek gaande waarin gezocht wordt naar een nieuwe plek voor de helikopters. Ten tweede wegen helikopters zwaarder in de geluidsruimte dan Boeings. Ten derde worden dan andere mensen opgezadeld met de herrie van de helikopters. De BTV vindt het goed om de helikopters uit te plaatsen, maar niet als daar Boeings voor in de plaats komen.

De heer BREITBARTH vraagt of de BTV aan tafel zit bij de overleggen die gaan over hinderbeperkende maatregelen en de opstelling van de luchthaven daarin. Hij wijst erop dat de heer Schrijnen veel aanbevelingen heeft gedaan over het beperken van hinder. Verder vraagt hij hoe hij deze overleggen ervaart.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat er één sessie is geweest en dat de BTV daarbij als luisteraar aan tafel zat. Hij merkt op dat er veel stakeholders bij aanwezig waren. De directeur van Transavia was er bijvoorbeeld bij en de manager van het vliegveld. Hij denkt dat deze groep geen lijst van hinderbeperkende maatregelen kan maken omdat de belangen van de verschillende stakeholders zeer uiteenlopen. Het lijkt hem beter dat RTHA zelf een lijst opstelt van hinderbeperkende maatregelen en dat RTHA laat zien het de hinder kan en wil beperken.

Hij heeft in het verleden nog nooit een hinderbeperkende maatregel gezien die voorkomt dat vliegtuigen van routes moeten afwijken, als het te druk is in de lucht. Hij ziet een dergelijke maatregel ook niet ingesteld worden in de nabije toekomst, behalve de maatregel dat vliegtuigen in een dergelijke situatie minder moeten vliegen en zich moeten houden aan de routes die zijn afgesproken.

De heer POTJER heeft de heer Abbenhuis horen zeggen dat er tien Boeings terugkomen voor één helikopter. Hij vraagt in hoeverre bij de geluidsruimte van deze Boeings ook rekening wordt gehouden met de hoogte waarop ze vliegen.

Volgens de heer ABBENHUIS wordt daarmee geen rekening gehouden. Hij wijst erop dat de MER uit 2015 stamt. Er wordt in dit rapport geen rekening gehouden met de routeafwijkingen. Het excuus dat daarbij wordt gehanteerd, is dat routeafwijkingen belangrijk zijn voor de veiligheid in de lucht.

Boeings vliegen op 800 m afstand van zijn huis op 165 m hoogte. Dit produceert ongeveer 80 decibel, gemeten aan de gevel. Hij woont buiten de contour van 46 decibel. Hij stelt dat men een vertekend beeld krijgt, als men alleen kijkt naar gemiddelden. Hij is er voorstander van dat het geluid wordt gemeten in de gemeenten waar dat geluid terechtkomt door de routeafwijkingen en het lage vliegen. Hij stelt dat er na een jaar kan worden bekeken of de geluidscontouren misschien moeten worden bijgesteld.

Mevrouw VAN AELST vraagt of er dingen zijn die PS kunnen doen om ervoor te zorgen dat de BTV beter wordt gehoord.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat er voor de omwonenden een aantal overlegstructuren is. Een daarvan is de Commissie Regionaal Overleg (CRO). De

BTV is daar toehoorder, evenals bij de sessies over hinderbeperkende maatregelen. Hij denkt dat er misschien een toevoeging moet komen op de brief van de gedeputeerde aan de minister, zodat de minister een juist beeld krijgt van wat er speelt. Hij stelt dat het zou helpen als PS het rapport dat de BTV binnenkort aan PS zal sturen, in het debat zouden betrekken en als PS in gesprek gaan met bijvoorbeeld economen en gezondheidsdeskundigen. Hij geeft de volgende adviezen:

1. Zoek de deskundigheid op in het debat.
2. Vul de brief van de BRR aan de minister aan. Geef updates.

Hij is blij dat het onderwerp in september nog een keer wordt behandeld in de commissie Verkeer en Milieu.

Mevrouw VAN AELST vraagt wat PS in de aanloop naar de vergadering van september kunnen doen om ervoor te zorgen dat de BTV wordt gehoord en zijn verhaal kan doen.

De heer ABBENHUIS denkt dat het rapport van de heer Manshanden zeer belangrijk is. Hij vindt dat men zou moeten stellen dat gezondheid boven economie gaat. Hij begrijpt dat economie belangrijk is. Hij verzoekt de commissie om kennis te nemen van dit rapport, dat hij aan de commissie zal toesturen. Verder verzoekt hij de commissie de omwonenden ervan op de hoogte te brengen als er informatie wordt toegevoegd aan de brief van de BRR aan de minister.

De heer WEIDE wijst erop dat in de planning ervan is uitgegaan dat in september over dit onderwerp zal worden gesproken. De heer Breitbarth en hij hebben gevraagd of het vandaag kon worden besproken. Wat hen betreft is er een bespreking vandaag of in september, maar komen er niet twee besprekingen.

De heer PRIVÉ heeft de heer Abbenhuis horen zeggen dat voor elke uitgeplaatste helikopter tien Boeings terugkomen. Hij vraagt of dat een inschatting, een formule of een praktijkcijfer is.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat dit een inschatting is.

De heer PRIVÉ vraagt hoe de heer Abbenhuis dat rijmt met het aantal slots waarmee wordt gerekend.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat RTHA een aantal slots per jaar krijgt, maar dat in de winter de slots niet allemaal worden gebruikt. Een deel wordt overgeheveld naar de zomer. Hij zou het mooi vinden als er een wet komt die ervoor zorgt dat de slots meer over het jaar worden verdeeld.

De heer MINDERHOUT wijst erop dat het idee om de helikopters uit te plaatsen bedoeld was om de nachtrust van omwonenden dan niet te storen. Hij vraagt of de heer Abbenhuis dat niet vindt opwegen tegen het extra geluid overdag.

De heer ABBENHUIS antwoordt dat er een verkeerd beeld bestaat. Er zijn in 2017 ruim 14.000 klachten gemeld over Boeings en slechts 174 over helikopters. Er is niet veel overlast door helikopters 's nachts. Alle gemeenten hebben aangegeven dat ze het maatschappelijke verkeer accepteren.

Commissie

De VOORZITTER vraagt mevrouw Bom-Lemstra om straks in te gaan op de opmerkingen die zijn gemaakt over de datum in september.

De heer MINDERHOUT heeft geen inbreng voorbereid, omdat zijn fractie ervan uitging dat het onderwerp in september zou worden besproken.

De VOORZITTER wijst erop dat er is gevraagd om agendering vandaag.

Mevrouw BOM-LEMSTRA wijst erop dat er veel discussie is rondom Schiphol. Ze verwacht dat er in de komende weken veel informatie beschikbaar komt. In de brief is voorgesteld om in september in de commissie Verkeer en Milieu tijd in te ruimen voor dit onderwerp. Vandaag kan er worden bekeken of de commissie voldoende informatie heeft en of er vragen zijn over de informatie die er nu is. In september kan de discussie iets breder worden gevoerd.

Mevrouw VAN AELST wijst erop dat er nu een brief voorligt. Ze vraagt of de gedeputeerde deze brief naar de minister gaat sturen of deze misschien al verstuurd heeft.

Mevrouw BOM-LEMSTRA antwoordt dat er een brief van de BRR is verstuurd naar de raden en de Staten over de voortgang rondom Zestienhoven. Over die brief kan vandaag worden gesproken. Deze brief is een vervolg op het rapport Schrijnen en de acties die er gaande zijn. Er staat op dit moment geen brief op stapel aan de minister. Ze zal de minister in de komende weken wel spreken.

De VOORZITTER concludeert dat er in september een bredere discussie zal worden gevoerd over luchtvaart in het algemeen. Ze vraagt of er vragen en/of opmerkingen zijn rondom de voorliggende brief van de BRR.

De heer WEIDE wijst erop dat hij samen met de heer Breitbarth heeft gevraagd om agendering. Hij ziet af van bespreking vandaag.

De heer BREITBARTH heeft twee punten voorbereid:

1. Er is de laatste maanden, ook in Den Haag, een verandering merkbaar met betrekking tot de hoogte waarop wordt gevlogen. Hij moedigt een gesprek met de luchtverkeersleiding hierover aan. Hij hoort graag wat de cijfers zijn en hoe het zit met handhaving.
2. Het lijkt hem goed als de commissie Verkeer en Milieu een gesprek heeft met de kwartiermaker, die bezig is met het voorbereiden van het landpakket naar aanleiding van de aanbevelingen van de heer Schrijnen.

De heer CANTON sluit zich aan bij de woorden van de heer Breitbarth. Hij heeft drie punten die hij onder de aandacht wil brengen:

1. In de brief staat dat draagvlak voor de huidige vergunde geluidsruimte aanwezig is. Hij vindt deze formulering twijfelachtig, omdat er nooit is onderzocht of de omwonenden de huidige situatie willen handhaven, of meer of minder vluchten willen.
2. In de brief staat dat de minister heeft aangegeven dat de wens er is om één geluidsruimte te behouden. Hij vermoedt dat het logisch is om uitplaatsing niet verder te onderzoeken. Het verbaast hem dat ervoor is gekozen om een eerder advies daarover toch op te volgen. Hij neemt aan

- dat de minister de geluidsruimte accordeert en dat PS daar niet tegenin moeten gaan. Hij wil graag weten waarom deze keuze is gemaakt.
3. Er is blijkbaar een groot verschil tussen de papieren werkelijkheid van de geluidsruimte en de ervaren overlast. Hij vindt het daarom zeer belangrijk dat PS een zorgvuldige keuze maken. Hij wijst erop dat de overheid betrouwbaar moet zijn.

De heer POTJER deelt mee dat een aantal antwoorden in de brief nieuwe vragen oproep bij zijn fractie. Zijn fractie zal deze vragen schriftelijk stellen.

Hij vraagt of voor de bespreking in september de jaarrapportage over geluidsmeldingen of geluidsoverlast kan worden bijgevoegd.

Hij heeft in de brief gelezen dat er sprake is van marginale groei, terwijl volgens hem duidelijk is afgesproken om niet uit te breiden.

Er is in de commissie gezegd dat RTHA in de toekomst misschien naar een andere locatie moet gaan, bijvoorbeeld op zee. Hij heeft in de brief gelezen dat de Staten willen dat RTHA niet wordt verplaatst. Hij vraagt of hij iets heeft gemist of dat de gedeputeerde iets heeft gemist. Hij vindt het belangrijk hoe naar de minister wordt overgebracht wat er leeft in PS, bijvoorbeeld dat er geen ruimte is voor groei.

In de brief staat dat de BRR werk maakt van de regionale doelen. Een van de afspraken was het plaatsen van extra meetpunten. Hij vraagt wat daarvan de voortgang is.

Het valt hem op dat er discussie is over hinderbeperkende maatregelen. Het lijkt GroenLinks logisch dat de luchthaven deze maatregelen bekostigt, aangezien de luchthaven wil uitbreiden.

De heer BAKX merkt op dat er een spanningsveld is tussen de beleving van mensen en wat er in werkelijkheid gebeurt bij de luchthavens. Zijn fractie ziet in dat de luchtvaart een belangrijke bron van werkgelegenheid is in Nederland. De fractie vindt dat bij RTHA consolidatie op zijn plaats is. Hij is het eens met de heer Canton dat het niet gaat om een technische discussie, maar om de beleving van de omwonenden. Hij dringt aan op een evenwichtige discussie tussen bedrijfsmatige belangen en de belangen van omwonenden.

50PLUS en D66 hebben in de Tweede Kamer aan de minister gevraagd om eens te bekijken of een luchthaven op zee een mogelijkheid is om de overlast meer te verspreiden. Hij kijkt uit naar het onderzoek en hij hoopt dat dit voldoende resultaten biedt om de omwonenden gelukkiger te maken.

Mevrouw VAN AELST deelt mee dat het betoog van de spreker haar deed denken aan een artikel in de krant over de RIVM die niet meer mee wilde spreken over regels met betrekking tot de tabaksindustrie omdat er veel stakeholders aan tafel zaten. Ze roept op om de omwonenden op een andere en beter manier te gaan betrekken, in de aanloop naar de vergadering in september. Wat haar betreft wordt er begonnen met te luisteren naar de omwonenden die zeggen dat de berekeningen niet overeenkomen met de beleving in hun tuin of hun slaapkamer, als het raam openstaat. Ze vraagt of het in de aanloop naar de vergadering in september mogelijk is om inzicht te krijgen in het verschil tussen de berekeningen en wat er gemeten wordt aan de gevels.

De heer CANTON (interruptie) vraagt of mevrouw Van Aelst op dit moment een voorkeur heeft voor het meten van geluid of het simpelweg vragen aan mensen hoe ze het geluid ervaren.

Mevrouw VAN AELST antwoordt dat veel omwonenden zelf geluid hebben gemeten aan hun eigen gevels. Ze wil graag dat de piekbelasting wordt gemeten.

De heer Potjer (interruptie) vraagt wat mevrouw Van Aelst ervan zou vinden om te bekijken of de geluidscontouren kunnen worden geïjkt door middel van de metingen die worden gedaan aan de gevels.

Mevrouw VAN AELST antwoordt dat ze een alfa is. Ze weet niet hoe dit soort dingen moeten worden gedaan. Ze wijst erop dat ze eerst wil weten wat de cijfers laten zien en dat er daarna kan worden gekeken naar wat ermee gedaan moet worden.

De heer MINDERHOUT (interruptie) denkt dat het grote probleem is dat de vastgestelde routes niet kunnen worden gehandhaafd. Hij vraagt of de SP niet vindt dat er moeten worden gezocht naar een dermate robuust georganiseerd luchthavenregime, dat afwijkingen van de vluchtroute alleen toegestaan zijn in zeer uitzonderlijke situaties.

Mevrouw VAN AELST is het daarmee eens. De SP vindt ook dat de helihaven niet moet worden uitgeplaatst, dat er geen uitbreiding mag komen en dat vliegtuigen stiller en schoner moeten worden. De SP zal daarover in september met vragen komen.

De heer DE HAAN deelt mee dat het CDA geen vragen heeft. De fractie vindt dat de antwoorden in de brief een goed beeld geven. De fractie kijkt uit naar de bespreking in september.

De heer WEIDE betuigt zijn steun aan het voorstel van D66 om voorafgaand aan de bespreking in september te spreken met de heer Van Vliet. Hij is het ermee eens dat er gekeken moet worden naar hoe er moet worden omgegaan met geluid. Hij wijst erop dat in het coalitieakkoord staat dat bij een internationale topregio een internationale luchthaven hoort. Hij vindt dat men dat in acht moet nemen bij het kijken naar de hinder die mensen ervaren.

De heer BAKX (interruptie) vraagt of de VVD zegt dat een internationale luchthaven belangrijker is dan de gezondheid van de mensen.

De heer WEIDE wijst erop dat als het college bepaalde ambities formuleert, dit betekent dat er last kan worden ervaren. De VVD denkt ook aan mensen, maar vindt dat het college bepaalde ambities mag uitspreken. Het moet maatregelen nemen tegen de gevolgen daarvan. De VVD is zeer content met het rapport Schrijnen waarin staat dat er een betere klachtencommissie kan worden gevormd voor de geluidshinder die wordt ervaren. Hij vindt dat PS het grotere plaatje voor ogen moeten houden.

De heer BAKX (interruptie) vraagt of dit ook betekent dat de VVD er in de Tweede Kamerfractie voor gaat pleiten dat de zorgkosten mogen stijgen.

De heer WEIDE antwoordt dat de Tweede Kamerfractie van de VVD weet dat er coalitieafspraken zijn. Hij neemt aan dat, toen de uitbreiding van Schiphol aan de orde was in de Tweede Kamer, de Tweede Kamerfractie van de VVD een authentiek VVD-standpunt had.

De heer PRIVÉ deelt mee dat de PVV haar kruis drooghoudt tot september.

De heer SCHEURWATER denkt dat een van de belangrijke vragen is hoe de integrale regie tussen de luchthavens moet worden opgepakt. Hij merkt op dat iets opschrijven iets anders is dan iets realiseren. Hij merkt op dat een aantal provincies probeert samen te werken.

Hij is blij dat de mainport op de Noordzee is genoemd. Hij is daar een voorstander van. Zijn fractie in de Tweede Kamer weet dat ook. Hij is blij met de ontwikkelingen die er zijn.

Hij merkt op dat er meerdere malen door de gebruikers van de heli's is gezegd dat ze graag op het terrein van RTHA willen blijven. Hij vraagt of daarin verandering is gekomen. Zijn fractie wil dat graag weten voor de discussie in september.

De heer CANTON (interruptie) vraagt of de fractie van SGP&CU een doel voor ogen heeft dat moet worden bereikt door integraliteit.

De heer SCHEURWATER antwoordt dat zijn fractie aan de ene kant ziet dat vliegverkeer nodig is en aan de andere kant ook weet dat Zuid-Holland dichtbevolkt is. De opgave is om welvaart en welzijn zo te koppelen dat daarin het beste wordt gerealiseerd. De fractie heeft nog geen concreet doel voor ogen. De fractie vindt het belangrijk om te bekijken of de Tweede of Derde Maasvlakte een mooi alternatief zou kunnen zijn.

De heer POTJER (interruptie) wijst erop dat in de brief staat dat de Staten willen dat RTHA op de huidige locatie blijft. Hij vraagt of dat ook het beeld is dat de heer Scheurwater heeft van de besprekingen die PS hierover eerder hebben gevoerd.

De heer SCHEURWATER antwoordt dat de heer Potjer dingen heeft gelezen in de brief die hij er niet in heeft gelezen. Hij vraagt via de voorzitter aan de gedeputeerde waar de mogelijkheden zijn.

Het lijkt hem mooi om innovaties op te pakken.

Hij wijst erop dat er snelle treinverbindingen mogelijk zijn met Brussel, Parijs en Berlijn. Hij vraagt aan de gedeputeerde in hoeverre dat kan worden betrokken bij de discussie.

Zijn fractie vindt het belangrijk om te kijken naar duurzaamheid en welzijn van omwonenden en gebruikers.

Hij vindt het belangrijk dat de commissie beschikt over de juiste cijfers.

Hij vindt dat het belangrijk is om naar de bewoners te luisteren.

Mevrouw BOM-LEMSTRA wijst erop dat het doel van de brief voornamelijk was om de commissie op de hoogte te brengen van de vorderingen in het dossier rondom RTHA. Ze heeft met de minister gesproken over dit dossier. Ze heeft verteld dat er geen draagvlak is voor uitbreiding, maar dat GS een aantal zaken willen onderzoeken.

Het is de bedoeling van de minister om op basis van correcte cijfers een discussie op te starten over de luchthaven. Ze wil Zestienhoven geen aparte status geven. In het verleden waren Schiphol, Eindhoven en Lelystad (in opkomst) de drie luchthavens waarop het Rijk zijn aandacht vooral richtte. De minister wil dat er een besluit komt voor alle luchthavens. Dit betekent dat het iets langer gaat duren voordat ze een besluit neemt over Zestienhoven. Er wordt nu gewacht op de resultaten van de MER betreffende Schiphol.

Elke luchthaven heeft een soort omgevingsraad. Daarin zitten vertegenwoordigers van bewoners. Ze mogen gewoon meepraten. Er is een onderzoek gaande om te onderzoeken hoe nuttig, noodzakelijk, efficiënt en effectief deze raden zijn. Ze verwacht dat ze hierover informatie krijgt die ze kan meenemen naar de discussie in september.

Er is een aantal handhavingpunten.

Mensen kunnen klachten indienen, maar daarna volgt meestal geen goed gesprek. DCMR mag de klagers niet bellen uit privacyoverwegingen. Er is bij de klagers behoefte aan een persoon die ingaat op hun klachten. De heer Van Vliet, de kwartiermaker, heeft een rondje gemaakt langs allerlei partijen. Hij zal op 7 juni met een conceptadvies naar de BRR komen. Ze kan tegen hem zeggen dat de commissie Verkeer en Milieu hem ook wil spreken, maar hij is al in de afrondende fase. Ze zal kijken hoe dat georganiseerd kan worden. Hij heeft zich gebogen over de vraag hoe men tot een goed gesprek kan komen met de omwonenden.

De heer BREITBARTH is aan de ene kant blij om te horen dat de heer Van Vliet al een rapport klaar heeft, aan de andere kant is hij teleurgesteld dat er niet eerder met de commissie Verkeer en Milieu over is gesproken. Hij denkt dat het goed is als de heer Van Vliet zijn resultaten komt toelichten inde commissie Verkeer en Milieu, zodat de commissie daarover het gesprek met hem kan aangaan.

Mevrouw BOM-LEMSTRA wijst erop dat de heer Van Vliet geen opdracht heeft gekregen van de provincie, maar van de BRR. Ze zal tegen hem zeggen dat de commissie Verkeer en Milieu graag wil dat hij zijn resultaten komt toelichten. Ze kan niet beloven dat hij komt. Ze vindt het wel fair dat het rapport van de kwartiermaker wordt gedeeld met de commissie. Ze zal het aan de commissie sturen zodra het definitief is. De heer Van Vliet zal komen met een aantal aanbevelingen. Sommige zaken zullen worden betaald door de partijen die in de BRR zitten. Andere zaken zullen worden betaald door de luchthaven.

De heer WEIDE (interruptie) neemt aan dat er iemand moet worden aangesteld. Hij vraagt in hoeverre het wijs is om het rapport van de kwartiermaker te bespreken in de Statenvergadering van 27 juni om tempo te houden in het dossier.

Mevrouw BOM-LEMSTRA is ervan overtuigd dat het tempo goed is. Ze wijst erop dat het rapport nog niet definitief is. Ze weet niet of het klaar is voor de vergadering van PS. Zodra het definitief is, zal ze het aan PS zenden. Ze weet dat er wordt afgeweken van de vliegroutes. De provincie gaat niet over de handhaving. Daarover gaat de inspectie. Het kan aan de orde worden gesteld aan de omgevingstafels. De persoon die zal worden aangesteld of het instituut dat zal worden aangesteld, kan richting geven aan het luchthavenbesluit dat de minister gaat nemen. De provincie heeft daarin geen formele rol. GS kunnen wel doorgeven wat er leeft onder de bevolking. Ze vindt de vraag of er extra kan worden gerapporteerd over het verschil tussen wat gemeten wordt en wat er beleefd wordt, een lastige vraag.

Mevrouw VAN AELST merkt ten eerste op dat ze niet wil dat de beleving wordt gemeten, maar de daadwerkelijke geluidsoverlast. Haar tweede punt is dat, als de wetten en de regels niet voldoen, er cijfers moeten worden aangeleverd die nodig zijn om een goed besluit te nemen en GS

bij de minister moeten duidelijk maken dat de overlast veel groter is dan deze volgens de berekeningen zou zijn.

Mevrouw BOM-LEMSTRA kent de verhalen van mensen die overlast ervaren. Ze is blij dat de minister heeft gezegd dat ze het proces zeer zorgvuldig gaat doen. Ze gaat een besluit nemen op basis van gegevens die onweerspreekbaar zijn. Spreekster vindt het meten van beleving moeilijk.

Mevrouw VAN AELST wijst erop de bewoners metingen aan de gevels doen. Ze heeft niet gevraagd om het meten van de beleving, maar om het meten aan de gevels.

Mevrouw BOM-LEMSTRA wijst erop dat er is afgesproken op basis van welke gegevens besluiten zullen worden genomen. Er kan worden gediscussieerd over de vraag of dit de juiste gegevens zijn om als basis te dienen voor de besluiten. De minister gaat de besluiten nemen. Zij kan bepalen op basis van welke gegevens ze dat doet. GS kunnen daarover met de minister in gesprek. Spreekster vindt dat dit kan worden aangedragen via de omgevingstafels. Als dit een breedgedragen gevoel is in PS, hoort ze dat graag in september. Ze hoopt dat dit soort vragen goed geadresseerd zullen worden aan het instituut dat zal worden ingesteld.

Er wordt onderzoek gedaan naar een luchthaven in zee. De technische universiteiten verwachten dat er eerder elektrische vliegtuigen vliegen dan dat de luchthaven in zee gerealiseerd zal zijn. Ze hoopt dat er voortvarend doorgewerkt wordt aan de elektrische vliegtuigen. De sector zelf heeft gezegd er hoge verwachtingen van te hebben. De minister heeft gezegd dat ze de sector meer wil meenemen in de discussie omdat ze wil dat de ontwikkelingen worden versneld.

De heer POTJER (interruptie) heeft de gedeputeerde horen spreken over een instituut. Hij vraagt welk instituut dat is.

Mevrouw BOM-LEMSTRA antwoordt dat ze heeft gezegd dat er een persoon of een instituut komt. Ze verwacht dat het een persoon gaat worden die wordt ondersteund. Er zal meer duidelijk worden als de heer Van Vliet zijn conceptadvies aan de BRR heeft uitgebracht.

De heer PAYMANS (interruptie) waarschuwt de gedeputeerde dat ze zich niet te veel moet verheugen op de eventuele afname van lawaai door elektrische vliegtuigen. Deze worden niet veel stiller dan de huidige vliegtuigen. Ze worden pas stiller als de techniek om tegengeluid te produceren verder wordt ontwikkeld.

Mevrouw BOM-LEMSTRA heeft alleen verteld wat ze gehoord heeft van mensen van de technische universiteiten.

De heer POTJER (interruptie) is blij met de opmerking van de heer Paymans. Het gaat in de discussie vaak over stillere vliegtuigen. Hij vraagt of dit een overdreven verwachting is.

De heer PAYMANS antwoordt dat het nog niet zo is dat in 50% van de gevallen het geluid van de motor en het geluid van de romp even sterk zijn. Er zijn nog te veel vliegtuigen van twintig à dertig jaar oud. Hij verwacht in de komende vijftien jaar een behoorlijke vermindering van vliegtuiglawaai.

Mevrouw BOM-LEMSTRA deelt mee dat dit haar ook is verteld.

Er zijn gesprekken met de organisaties over de uitplaatsing van de helikopters. De minister heeft gezegd dat de geluidsruimte voor Zestienhoven niet moet worden gesplitst. Er kan worden bekeken of er een plek is die acceptabel is voor de politiehelikopter en de traumahelikopter. Het klopt dat er een geluidsruimte bij komt als de heli's worden uitgeplaatst. Als dit betekent dat er op de luchthaven iets gedaan kan worden aan de dagranden of in de nacht, kan daarnaar worden gekeken. Ze hoopt dat het onderzoek binnen een paar maanden kan worden afgerond. Ze zal de commissie erover informeren. GS hebben hierover gesprekken met de mensen van de traumaheli en de politie en met de ministeries die erover gaan.

Ze is het met de heer Scheurwater eens dat er ook naar andere manieren van vervoer moet worden gekeken. Dat komt aan de orde in gesprekken rond mobiliteit.

De VOORZITTER stelt dat de vraag belangrijk is of de commissie op dit moment voldoende informatie heeft om de vervolgdiscussie in september te kunnen voeren. Ze deelt mee dat, als commissieleden nog informatie willen ontvangen, ze dit kunnen melden. Ze gaat ervan uit dat de gedeputeerde deze informatie dan verstrekt. Ze noemt de toezeggingen:

1. Er zullen onbetwistbare cijfers aangeleverd worden.
2. Het rapport van de kwartiermaker komt naar de commissie, zodra het definitief is.
3. De gedeputeerde zal aan de kwartiermaker vragen of hij bereid is om zijn rapport toe te lichten in de commissie Verkeer en Milieu.

De heer POTJER wijst erop dat hij heeft gevraagd of de commissie Verkeer en Milieu het rapport van de geluidsmeldingen van DCMR kan ontvangen.

De VOORZITTER antwoordt dat dit mogelijk is. Dit rapport is openbaar.

6. Sluiting

De VOORZITTER bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en hun komst en sluit de vergadering om 17.35 uur.